

ר ר ו ?

המרכז הבינתחומי הרצליה פרסם בחנוכה תשע"ב הזמנה לסדרת הרצאות בנושא "השטריימל והכומתה – זהות יהודית בעידן משתנה". בסדרה זאת, ביום ששי, א באדר תשע"ב, 24 בפברואר 2012, "תרצה פרופ' זיוה שמיר על הולדתו של עם מבין חולות המדבר". והנה המשפט הראשון של תמצית ההרצאה:

סיפורו של משה, שאחותו משתה אותו מן המים ואחר-כך הוא משה את עמו מעבדות ומטביעה בים סוף, ואף הטביע את אויביו במים רבים, הוא סיפור לידתה של אומה. האמנם היתה זאת אחותו שמשתה אותו מן המים? הנה מה שכתוב במקור היחיד לסיפור זה, שמות ב ד-י:

ותתצב אחתו מרחק לדעה מה-יעשה לו: ותרד בת-פרעה לרחץ על-היאר ונערתיה הלכות על-יד היאור ותרא את-התבה בתוך הסוף ותשלח את-אמתה ותקחה: ותפתח ותראה את-הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה: ותאמר אחתו אל בת-פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את-הילד: ותאמר לה בת-פרעה לכי, ותלך העלמה ותקרא את אם הילד: ותאמר לה בת פרעה הילכי את-הילד הזה והיניקיהו לי ואני אתן את-שכרך ותקח האשה הילד ותניקיהו: ויגדל הילד ותביאהו לבת-פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן-המים משיתיהו:

נוסיף ונעיר כי הביטוי המטפורי "משה את עמו מעבדות" אינו בלתי סביר; אך "משה את עמו מטביעה בים סוף"? הרי לפי המקור המקראי העם לא נכנס לים עד שמשה הרים את ידו, במצוות ה', ונתיב בתוך הים הפך ליבשה בשבילם (שמות יד, טו-טז). למשות אפשר רק את מי שכבר נמצא בתוך המים, כפשוטו – לא מי שעובר ביבשה 'בין מים למים'.

אגב, לפי הספור המקראי מי שהפך את הים ליבשה, ואחר כך הטביע בו את "כל סוס פרעה ורכבו ופרשיו", אינו משה, אלא אלוהי ישראל, שנתן למשה את ההוראות המתאימות. משה רק בצע את אותן ההוראות. ר' המשך אותו פרק יד. מי שאינו מאמין בנסים – אך מאמין בסיפור המקראי על יציאת מצרים כסיפור היסטורי – רשאי עדיין לומר שמשה הוא שהוציא את ישראל ממצרים. אך ספור הנס של "קריעת ים סוף" יכול להיות היסטורי רק

למי שמאמין בנסים. מי שאינו מאמין באלוהי ישראל ובהתערבותו הישירה
בפרטי הנס של מעבר ים סוף אינו רשאי לייחס מעשה על-טבעי זה למשה
או לכל אדם אחר.